

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นในอนาคต
2. เพื่อศึกษาปัญหา-อุปสรรค เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารการศึกษากับกลุ่มข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่มีต่อโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด

สมมติฐานในการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในภาคใต้ เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย รวม 14 จังหวัด เป็นผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 4712 คน ผู้บริหารนอกสถานศึกษา จำนวน 308 คน รวมเป็นผู้บริหารการศึกษา จำนวน 5020 คน และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา จำนวน 176 คน รวมเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5196 คน

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นตอน (Multi-stage Sampling) ใ้ตัวอย่างประชากรคือผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 355 คน ผู้บริหารการศึกษานอกสถานศึกษา จำนวน 169 คน ข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา จำนวน 118 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 642 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามมี 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นในอนาคต เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating - scale)

ตอนที่ 3 ถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ แบบสอบถามส่งไป 642 ฉบับ ได้รับคืนและใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 472 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.52

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชากรทั้งสองกลุ่ม ใช้การทดสอบค่า ไค-สแควร์ สำหรับ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยรวบรวมจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย(ร้อยละ 97.25) เมื่อจำแนก

ตามกลุ่มประชากรทั้งผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เป็น
 รายมากกว่าหญิง (ร้อยละ 97.48 และร้อยละ 96.00 ตามลำดับ)

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี มากที่สุด
 (ร้อยละ 39.41) เมื่อจำแนกตามกลุ่มประชากรผู้บริหารศึกษามีอายุระหว่าง 35-44
 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 38.03) ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีอายุระหว่าง
 45 - 54 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 53.33)

3. คุณวุฒิทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบ
 เท่ามากที่สุด (ร้อยละ 65.47) เมื่อจำแนกตามกลุ่มประชากรทั้งผู้บริหารการศึกษาและ
 ข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบ
 เท่ามากที่สุด (ร้อยละ 67.51 และร้อยละ 54.66 ตามลำดับ)

4. อายุราชการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 10-20 ปี
 มากที่สุด (ร้อยละ 39.83) เมื่อจำแนกตามกลุ่มประชากรผู้บริหารศึกษามีอายุราชการ
 ระหว่าง 10-20 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 39.55) ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการ
 ศึกษา มีอายุราชการระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 45.33)

5. อายุราชการในตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุราชการ
 ในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 34.11) เมื่อจำแนกตามกลุ่มประชากรผู้บริหาร
 การศึกษามีอายุราชการในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 5-10 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 34.00)
 ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีอายุราชการในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี
 มากที่สุด (ร้อยละ 46.66)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบ
 การจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในภาคใต้

1. ในด้านการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันปรากฏว่า
 ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่อง
 การกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาบางส่วน รวมทั้งการศึกษานอกระบบโรงเรียน

เรื่อง การกำหนดให้เทศบาลรับผิดชอบจัดการศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาล เรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาภายในจังหวัด มีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และกอง/ฝ่ายการศึกษาเทศบาล เรื่องการกำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาคและเรื่องการกำหนดให้กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในระดัจังหวัด

ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดในเรื่องการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ในระดับจังหวัดมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ เรื่องการที่ในระดับจังหวัดมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เรื่องการกำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง เรื่องการกำหนดให้โรงเรียนหรือวิทยาลัยของกรมอาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง เรื่องการกำหนดให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลางและเรื่องการให้วิทยาลัยต่างๆภายในจังหวัดรับผิดชอบขึ้นตรงต่อกรมเจ้าสังกัดโดยไม่ผ่านจังหวัด

ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องการกำหนดให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่องการกำหนดให้วิทยาลัยครูที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่องการกำหนดให้วิทยาลัยพลศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่องการกำหนดให้วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่องการกำหนดให้วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด สงขลา ราชการบริหารส่วนกลาง ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่องในแต่ละจังหวัดมีหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาออกโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา โดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ ปรากฏว่าประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเพียง 2 เรื่องคือ เรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาภายในจังหวัด มีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกอง/ฝ่ายการศึกษาเทศบาล และเรื่องการกำหนดให้กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในระดับจังหวัด

2. ในคําอ่านาหน้าทีของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องศึกษาธิการจังหวัดมีฐานะเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาของทุกกรมภายในจังหวัด เรื่องการบริหารการประถมศึกษาภายในจังหวัด ในปัจจุบันได้กระจายอำนาจในการตัดสินใจสั่งการไปสู่ระดับปฏิบัติมากที่สุด เรื่องการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด โดยรูปองค์กรคณะบุคคล เรื่องในการบริหารการประถมศึกษาจังหวัดในรูปองค์กรคณะบุคคลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และเรื่องในการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดในรูปองค์กรคณะบุคคลเปิดโอกาสให้ข้าราชการฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหาร

ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดในเรื่องการที่หน่วยงานทางการศึกษาภายในจังหวัด หลายหน่วยงาน บริหารงานโดยไม่ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดและเรื่องในการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำนาจการตัดสินใจสั่งการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับส่วนกลาง

ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องต่อไปนี้

เรื่อง การกำหนดให้ตำแหน่งศึกษานิเทศก์และตำแหน่งผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัดเป็นตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดควบคู่กันไป ผู้บริหาร
การศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อย
ที่สุด

เรื่อง การบริหารสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษาโดยมีหัวหน้าสถานศึกษา
ขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับ
ผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด

เรื่อง การทำงานการศึกษาในระบบโรงเรียน ผ่านศึกษานิเทศก์จังหวัด
เฉพาะระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้าราชการ
ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่อง การบริหารการศึกษาระดับอื่น ๆ นอกจากประถมศึกษาไม่ได้กระจาย
อำนาจในการตัดสินใจสั่งการไปสู่ระดับปฏิบัติมากเท่าที่ควร ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วย
ปานกลาง ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่อง ในการบริหารการประถมศึกษาจังหวัดในรูปองค์คณะบุคคล
เปิดโอกาสให้ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการบริหาร ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด
ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิด
ชอบการจัดการศึกษา โดยการทดสอบผ่านค่าไค-สแควร์ ปรากฏว่าประชากรทั้งสองกลุ่ม
มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกเรื่อง

3. ในด้านความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน
ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อย
ในเรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัด
มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาร่วมกัน เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุก
ประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดมีการวางแผนจัดการศึกษาร่วมกัน เรื่อง
หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดมีการ
ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท

(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดมีการประสานงาน ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา เรื่องใดที่มีการจัดระบบการสื่อสาร เพื่อการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับจังหวัดและ เรื่องสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันภายในจังหวัดมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ครู อาคารเรียน โรงฝึกงานและสนามร่วมกัน

ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีความเห็นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องต่อไปนี้คือ

เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาระดับเดียวกันภายในจังหวัดมีการประสานงานกันในการจัดการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยปานกลาง ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด

เรื่องวิทยาลัยต่างๆในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายในจังหวัดได้จัดหลักสูตรการสอนประสานสัมพันธ์กันดี ไม่มีการซ้ำซ้อน ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยปานกลาง ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาโดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ ปรากฏว่าประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเพียงเรื่องเดียวคือ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันภายในจังหวัดมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ครู อาคารเรียน โรงฝึกงานและสนามร่วมกัน

4. ในคํานการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดในทุกเรื่อง กล่าวคือ เรื่องรวมโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเข้าด้วยกัน เรื่องรวมสถานศึกษาระดับวิทยาลัยต่างๆ ที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดเข้าด้วยกันเป็นวิทยาลัยเดียว เรื่องในแต่ละจังหวัดให้มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันเพียงหน่วยงานเดียว เรื่องให้มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย)เพียงหน่วยงานเดียว และเรื่อง การจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา โดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ ปรากฏว่า ประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเพียงสองเรื่องคือ เรื่องรวมสถานศึกษาระดับวิทยาลัยต่างๆ ที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดเข้าด้วยกันเป็นวิทยาลัยเดียวและเรื่องในแต่ละจังหวัดให้มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันเพียงหน่วยงานเดียว

5. ในค่านำหน้าหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับจังหวัดที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) สังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค เรื่องในการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด มีผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดสูงสุดสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงคนเดียว เรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขึ้น เพื่อกำหนดนโยบายและความคุมดูแลการจัดการศึกษา ทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) เรื่องเปิดโอกาสให้ผู้แทนข้าราชการครู เป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด เรื่องเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด เรื่องเปิดโอกาสให้ตัวแทนข้าราชการฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด เรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดโดยตำแหน่งและ เรื่องผู้บริหารการศึกษาสูงสุดในระดับจังหวัดซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เห็นด้วยน้อยที่สุดในเรื่องหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับจังหวัดที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง และเรื่องหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับจังหวัดที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) สังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

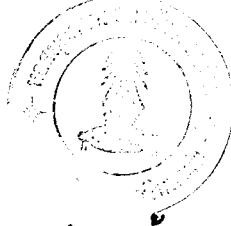
ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจสูงสุดในการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุด ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบ

ขอผลการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาโดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ ปรากฏว่า ประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในเรื่องหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับจังหวัดที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) สังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเรื่องในการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด มีผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดสูงสุดสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงคนเดียว เรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขึ้น เพื่อกำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการจัดการศึกษา ทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) เรื่องเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด เรื่องเปิดโอกาสให้ตัวแทนข้าราชการฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดและเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดโดยตำแหน่ง

6. ในด้านความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เห็นด้วยมากที่สุดในทุกเรื่องกล่าวคือ เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาระดับเดียวกันภายในจังหวัดมีการประสานงานกันในการจัดการศึกษา เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ในจังหวัดมีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาร่วมกัน เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดมีการวางแผนจัดการศึกษาร่วมกัน เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดมีการประสานงานร่วมมือกันในการจัดการศึกษา เรื่องมีการจัดระบบเพื่อการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับจังหวัด เรื่องสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันภายในจังหวัด มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ครู อาคารเรียน โรงฝึกงานและสนามร่วมกัน เรื่องการรวมหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันเข้าเป็นหน่วยงานเดียว เพื่อให้การประสานงานมีประสิทธิภาพ และเรื่องการรวมหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในระดับจังหวัดเข้าเป็นหน่วยงานเดียว เพื่อให้การประสานงานมีประสิทธิภาพ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา โดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ ปรากฏว่าประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกเรื่อง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด สรุปได้ดังนี้

ในด้านการแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับจังหวัด ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นว่าโครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ แต่ละหน่วยงานทำงานซ้ำซ้อนกัน สิ้นเปลืองงบประมาณ การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความไม่สามัคคีระหว่างข้าราชการแต่ละหน่วยงาน ไม่มีเอกภาพในการบังคับบัญชา ขบวนการบังคับบัญชายาวเกินไป สายการบังคับบัญชาไม่ชัดเจน เกิดความสับสนในการรับผิดชอบและสั่งการ

เกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษานี้ ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงระบบโครงสร้างการบริหารให้มีเอกภาพ ขจัดการซ้ำซ้อนกัน โดยรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเข้าด้วยกันทุกระดับ แต่บางความคิดเห็นให้รวมหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันเข้าเป็นหน่วยงานเดียว โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เสนอแนะให้มีหน่วยงานเดียวรับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) และให้สังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ในด้านอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาในเรื่อง การกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบไม่ชัดเจน คณะกรรมการทำงานเล่นพรรคเล่นพวก คณะกรรมการไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง การบริหารงานล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีคนรับผิดชอบโดยแท้จริง ปักความรับผิดชอบ เพราะมีกรรมการหลายคน อำนาจของผู้บริหารการศึกษามีน้อยทำให้ตัดสินใจและปฏิบัติงานล่าช้า

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากที่สุด

ควรจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารการศึกษา โดยให้มีผู้บริหารการศึกษาแต่ละระดับเข้าเป็นกรรมการ ควรยกเลิกคณะกรรมการที่มีครูผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดแจ้งทั้งในระดับจังหวัดและส่วนกลาง แต่บางความคิดเห็นเสนอแนะให้มอบอำนาจให้ครูเป็นหัวหน้าสูงสุดระดับจังหวัดตัดสินใจและรับผิดชอบ ให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการกระทรวงศึกษาธิการที่แท้จริง

ในความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาคือ ไม่มีการร่วมมือกันในการดำเนินงาน ไม่มีการประสานงานกันทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการปฏิบัติงาน หน่วยงานทางการศึกษาให้ทรัพยากรทางการศึกษาไม่คุ้มค่าเพราะไม่ได้ร่วมกันใช้

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดเสียใหม่ คือ ให้มีหน่วยงานเดียวรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับจังหวัด ควรมีการรวมการบริหารการศึกษาระดับหนึ่งๆ เพียงคณะเดียว แบ่งสายการปฏิบัติในระดับเดียวกันและแต่ละระดับให้ชัดแจ้งเข้าใจง่าย จะได้ประสานงานได้สะดวกและรวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงซึ่งควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารการศึกษาส่วนมากที่สุดเป็นชาย (เป็นหญิงเกือบไม่มี) มีอายุระหว่าง 35 - 44 ปี มีวุฒิระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด มีอายุราชการระหว่าง 10 - 20 ปี และมีอายุราชการในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 5 - 10 ปี เมื่อพิจารณาจากกลุ่มข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพบว่าข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี มีวุฒิระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด อายุราชการระหว่าง 21 - 30 ปี และมีอายุราชการในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณวุฒิ และวัยวุฒิเหมาะสมที่จะเป็นผู้บริหารการศึกษาและรับผิดชอบ

การจัดการศึกษาตลอดจนมีประสบการณ์การทำงานมาพอสมควร เป็นที่เชื่อมั่นว่าจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการบริหารงานได้ดี เพราะเชื่อมั่นว่าผู้บริหารถ้าอายุยังน้อยมักจะทำงานว่องไว รวดเร็ว แต่ขาดความสุ่มรอบคอบ ถ้าอายุมากมักจะทำงานล่าช้า อี้อาจไม่กระฉับกระเฉง ไม่กระตือรือร้นในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีคุณวุฒิและวัยวุฒิขนาดนี้จึงกำลังพอดี

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน ยกเว้นเรื่องต่อไปนี้ ที่ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ในระดับจังหวัดมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในจังหวัด โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียน/วิทยาลัยของกรมอาชีวศึกษาตั้งอยู่ภายในจังหวัดแต่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง วิทยาลัยต่างๆภายในจังหวัด รับผิดชอบขึ้นตรงต่อกรมเจ้าสังกัดโดยไม่ผ่านจังหวัด

ตรงกันข้ามกับข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่เห็นด้วยน้อยที่สุดเกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน ยกเว้นเรื่องต่อไปนี้ที่ข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดคือ เรื่องกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาบางส่วน รวมทั้งการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่องที่เทศบาลรับผิดชอบจัดการศึกษา - โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาล เรื่องที่มีหน่วยงานรับผิดชอบจัดการประถมศึกษาภายในจังหวัดเพียง 2 หน่วยงานคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกอง/ฝ่ายการศึกษาเทศบาล เรื่องสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเรื่องกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐเพียงหน่วยงานเดียวในจังหวัด

จากผลการวิจัยพบต่อไปว่า ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันคือเห็นด้วยน้อยที่สุดในเรื่องที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ในระดับจังหวัดเรื่องโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียน/วิทยาลัยของกรมอาชีวศึกษาและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ซึ่งต่างก็ตั้งอยู่ภายในจังหวัดแต่กลับสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง เรื่องวิทยาลัยต่างๆ ภายในจังหวัดบริหารงานขึ้นตรงต่อกรมเจ้าสังกัดโดยไม่ผ่านจังหวัด

ในประเด็นที่มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษามีหลายหน่วยงาน ทำให้มีการทำซ้ำซ้อนกันนี้ เป็นเรื่องของเอกภาพในการบริหารการศึกษานับว่าเป็นความจริง ตรงกับผลสรุปการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.:18) ซึ่งกล่าวว่าในปัจจุบันการบริหารการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานหลายกระทรวง คณะอนุกรรมการพิจารณาโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาก็ได้กล่าวถึงปัญหาโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาในปัจจุบันว่า มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษามีอยู่หลายหน่วยงานและหลายสังกัด(บทวิเคราะห์ข่าวครูไทย ปักข์แรก มีนาคม 2527:12) ความจริงเรื่องนี้เห็นได้ชัดก็คือเทศบาลและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดการประถมศึกษา และที่ซ้ำซ้อนที่สุดก็คือเรื่องการผลิตครูมีกรมการฝึกหัดครู กรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ตลอดจนมหาวิทยาลัย ต่างก็ผลิตครูออกมาซึ่งซ้ำซ้อนกันไปหมด สมควรที่จะแก้ไขอย่างยิ่ง

อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เห็นควายน้อยที่สุดก็คือ หน่วยงานทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดแต่กลับสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง บริหารงานขึ้นตรงต่อกรมเจ้าสังกัดโดยไม่ผ่านจังหวัด ผลการวิจัยเรื่องนี้ตรงกับคำสัมภาษณ์ ดร.พจน์ สะเตียรชัย เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (บทสัมภาษณ์ ข่าวครูไทย ปักข์แรก มีนาคม 2527:21) ซึ่งท่านได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

ขณะนี้ไม่ว่าจะเป็นระดับมัธยมก็ตาม ระดับประถมก็ตาม จะเป็นอาชีว ฝึกหัดครูและอื่นๆที่เป็นการศึกษาในจังหวัดก็ยังไม่มีการประสานงานที่จะช่วยประสานสัมพันธ์การศึกษาในระดับท้องถิ่นที่มีการศึกษาไปประสานสัมพันธ์กัน เพราะทุกส่วนของการศึกษาในจังหวัดขึ้นตรงต่ออธิบดีในกระทรวงศึกษาธิการ นั่นคือศูนย์รวมอำนาจอยู่ที่กรม

เรื่องนี้เป็นเรื่องของ การกระจายอำนาจ ซึ่งหลักของการกระจายอำนาจมีอยู่ว่า ความพยายามที่จะมอบอำนาจหน้าที่ทั้งหมดไปยังผู้บริหารระดับต่างๆที่รองลงมาให้มากที่สุด (Louis A. Allen 1958:162) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าไม่มีการกระจายอำนาจไปอย่างแท้จริง สมควรที่จะแก้ไขในเรื่องนี้ เช่นให้มีการบริหารงานโดยการกระจายอำนาจไปให้ระดับปฏิบัติอย่างจริงจังเสียที

จากการที่ผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นว่า การแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาในปัจจุบัน มีหลายหน่วยงานทำงานซ้ำซ้อนกัน และไม่มี การกระจายอำนาจอย่างแท้จริง พวกเขาจึงเห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับการแบ่งหน่วยงาน ทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคตในเรื่องรวมโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเข้า ด้วยกัน เรื่องรวมสถานศึกษาต่างๆระดับวิทยาลัยภายในจังหวัดเข้าด้วยกันเป็นวิทยาลัย เดียว เรื่องในแต่ละจังหวัดให้มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันเพียงหน่วยงานเดียว เรื่องให้มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทในจังหวัด (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) เพียงหน่วยงานเดียว และเรื่องการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

ในประเด็นที่รวมสถานศึกษาต่างๆระดับวิทยาลัยภายในจังหวัดเข้าด้วยกันเป็น วิทยาลัยเดียวกันก็ ประเด็นที่ให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทในจังหวัด (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) เพียงหน่วยงานเดียวกันก็ตรงกับข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพิจารณา โครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาที่เสนอให้จัดรวมวิทยาลัยต่างของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สอนในระดับประกาศนียบัตร โดยรวมวิทยาลัยที่อยู่ในภูมิภาคด้วยกันหรือใกล้เคียงกันให้ เป็นวิทยาลัยภูมิภาค และให้อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด การควบคุมดูแลเกี่ยวกับการบริหารมัธยมศึกษาและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดมาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษาจังหวัดในรูปแบบใหม่ (บทวิเคราะห์ข่าวครูไทย บัณฑิต ม.ป.ว. มีนาคม 2527:14-15)

นอกจากนั้นผลการวิจัยข้อนี้ยังสอดคล้องตรงกันกับนโยบายในการพัฒนาการศึกษา ที่ระบุในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2529 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 21) ที่จะให้มีการปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหาร การศึกษาและการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท

ดังนั้น ทางออกที่ดีของเรื่องนี้ก็คือ สมควรจะมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร การศึกษานั้นเอง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด มีประเด็นที่น่าสนใจคือ การบริหารงานการศึกษาโดยรูปองค์กรคณะบุคคล เพราะผู้บริหาร การศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด เรื่องในปัจจุบัน การบริหารการประถมศึกษาศึกษาระดับจังหวัดโดยรูปองค์กรคณะบุคคลและในอนาคตก็เห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขึ้นมาทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการจัดการศึกษาทุกประเภททุกประเภทภายในจังหวัด(ยกเว้นมหาวิทยาลัย) มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดโดยตำแหน่ง มีผู้บริหารการศึกษาสูงสุดในระดับจังหวัดซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ เพราะความเห็นที่ได้จากการวิจัยสอดคล้องตรงกันกับการวิจัยของกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2525:9-10) ที่ได้เสนอว่า ถ้าจะมีการปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ควรให้มีหน่วยงานจัดการศึกษาทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอเพียงหน่วยงานเดียว และควรบริหารงานในรูปคณะกรรมการ ที่มาจากการเลือกตั้ง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องตรงกันกับคณะกรรมการพิจารณาโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา(บทวิเคราะห์ชาวครูไทย บัณฑิตแรก มีนาคม 2527:15) ที่เสนอให้มีสำนักงานการศึกษาจังหวัด มีหัวหน้าสำนักงานรับผิดชอบการบริหารงานการศึกษา(ยกเว้น - อุดมศึกษา) ที่อยู่ในเขตจังหวัด ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการและเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด มีฐานะเป็นที่ปรึกษา ทางด้านการศึกษาจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บริหารการศึกษา จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

ดังนั้น การบริหารงานโดยรูปองค์กรคณะบุคคลจึงสมควรนำมาใช้ในการบริหาร การศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพราะมีผลดีหลายประการคือ

1. คณะกรรมการ เป็นเครื่องมือที่ดีในการประสานงานและการพิจารณาวินิจฉัย ของคณะกรรมการย่อมได้ผลดีกว่าบุคคลเพียงคนเดียวพิจารณาวินิจฉัย
2. คณะกรรมการ เป็นเครื่องมือหลักประกันในความยุติธรรม
3. การร่วมกันวินิจฉัยด้วยความรอบรู้มีประสิทธิภาพดีกว่า

4. ช่วยกันกรองและมีเหตุผลทำให้การตัดสินใจของผู้นั่งทับบัญชาถูกต้องและยุติธรรม

5. เป็นการนำความรู้ความสามารถของคนมาใช้ประโยชน์

6. ระบบคณะกรรมการเป็นการป้องกันความลำเอียง ความเข้าใจผิด และอคติได้ (กำธร กิตติภูมิชัย 2524:61)

มีการกล่าวถึงข้อเสียของการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลเหมือนกันว่า คณะกรรมการไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีการเล่นพรรคเล่นพวก การบริหารงานล่าช้า แต่การมีปัญหาย่างนี้ คงเป็นปัญหาเฉพาะตัวบุคคลมากกว่า เรื่องนี้รัฐได้พยายามส่งเสริมสนับสนุนอยู่แล้ว จะเห็นได้จากแนวนโยบายการศึกษาของรัฐในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ข้อ 22 และข้อ 42 ที่ระบุว่า รัฐพึงจัดให้มีเอกภาพในนโยบายการบริหารการศึกษาและยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา และรัฐสนับสนุนให้มีการสรรหาผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนทั่วไป เข้าร่วมบริหารการศึกษาในท้องถิ่น โดยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในองค์คณะบุคคล

ดังนั้น การบริหารงานการศึกษาโดยรูปองค์คณะบุคคลจึงเป็นวิธีการบริหารวิธีหนึ่งที่สมควรนำมาใช้

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีความเห็นว่าหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดมีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาร่วมกันน้อยที่สุด มีการวางแผนจัดการศึกษาร่วมกันน้อยที่สุด มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันน้อยที่สุด แม้กระทั่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับเดียวกันภายในจังหวัดก็ยังมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันน้อยที่สุดด้วย ตลอดจนมีการประสานงานร่วมมือกันน้อยที่สุด จักระบบการสื่อสารเพื่อการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานน้อยที่สุด

ในขณะที่เกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในด้านความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ในอนาคตในทุกเรื่องคือ หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดควรมีการประสานงานกัน กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาร่วมกัน วางแผนจัดการศึกษาร่วมกัน ใช้ทรัพยากรทาง

ทางการศึกษาร่วมกัน ตลอดจนจัดระบบเพื่อการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาขึ้น

ความจริงความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันนั้น ควรจะอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ควรอยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามผลการวิจัยครั้งนี้ เพราะการประสานงานนั้นไม่ได้หมายถึงเฉพาะการที่ทุกๆ หน่วยงานจะต้องมาทำบางสิ่งบางอย่าง หรือหลายสิ่งหลายอย่างร่วมกันอยู่ตลอดเวลา แต่หากการมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มีแผนงานและมีการจัดสายการบังคับบัญชาในองค์กร ก็นับว่าเป็นการประสานงานเหมือนกัน (Gulick, quoted in Gary Dessler 1980:125) การแบ่งแยกงานกันทำ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ ก็ถือได้ว่าเป็นการประสานงานในตัวโดยอัตโนมัติด้วย

แต่อย่างไรก็ตามเราก็ยอมรับอยู่ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานอยู่มาก โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาภายในจังหวัด เพราะมีความสับสนในการปฏิบัติงาน มีความซ้ำซ้อนของงานและขาดความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์

การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน นับเป็นประเด็นหนึ่งที่ตรงกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ได้กล่าวว่า โครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด(ม.ป.ป.:18) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 ได้ระบุถึงเรื่องนี้ว่า รัฐพึงดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมุ่งลดความสูญเปล่าทางการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นของรัฐที่จะต้องพยายามระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากรัฐ เอกชน และท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการศึกษาและในขณะเดียวกันต้องพยายามใช้ทรัพยากรเหล่านั้นอย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ถ้าจะมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด สมควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1. ควรรวมหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ภายในจังหวัดเข้าเป็นหน่วยงานเดียว
2. หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดดังกล่าว สมควรให้สังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค
3. ควรบริหารงานการศึกษาโดยรูปองค์กรคณะบุคคล
4. องค์กรคณะบุคคลควรมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานโดยตำแหน่ง มีผู้บริหารการศึกษาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้แทนข้าราชการครู ประชาชน และหน่วยงานอื่นเข้าร่วมเป็นกรรมการได้
5. ควรมีผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการประจำอยู่ในจังหวัดเพียงคนเดียว ทำหน้าที่ควบคุมดูแลบังคับบัญชาข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
6. สมควรกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค
7. ควรกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่และสายการบังคับบัญชาอย่างรัดกุม
8. พิจารณาเรื่องการรักษาทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ และได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นในอนาคต ซึ่งได้ครอบคลุมประชากรอย่างกว้างขวาง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

1. ควรจะศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด โดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
2. ควรจะศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด โดย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

3. ควรจะศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างการบริหารการประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและข้าราชการฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา